Єднаймося в Просвіті!

Галицька Просвіта

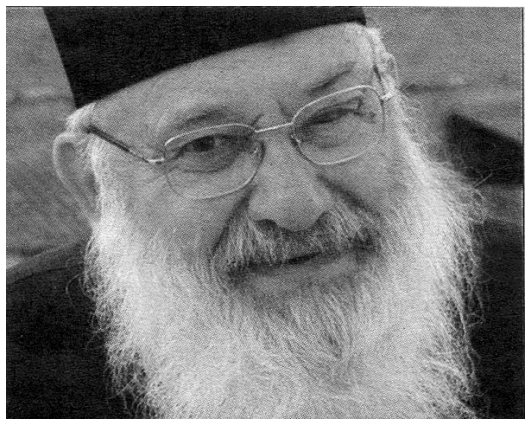
Україна – то народ,
А народи не вмирають,
А живуть із рода в род…
Василь МОВА

№ 7 (318)
17 лютого 2011 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Гол. редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 2600630015124 в Укрсоцбанку МФО 336019, код 04929075. * За зміст та достовірність інформації у рекламі відповідальність несе рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідальність несе автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

ЖИТТЯ ЦЕРКВИ

УГКЦ БЕЗ ОЧІЛЬНИКА

Папа римський Бенедикт XVI прийняв відставку Глави Української Греко-Католицької Церкви кардинала Любомира Гузара. Офіційна причина – поважний вік Його Блаженства. Ще 2001 року, очоливши УГКЦ, Любомир Гузар заявляв: він залишає за собою право піти у відставку, коли досягне канонічного віку, тобто 75 років, тому що «старша людина уповільнює розвиток Церкви». У зв'язку з неминучою зміною керманича УГКЦ виникають побоювання, що відлучена від УГКЦ четвірка отців-василіян, так звані підгорецькі отці, відновлять свої спроби здійснити розкол всередині УГКЦ, певна річ, не без допомоги «Русского міра» і Російської Православної Церкви.

СОБОР ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ЄПАРХІЇ УГКЦ

В Івано-Франківську пройшов Собор Івано-Франківської єпархії.

14 лютого у семінарійному храмі ім. Священномученика Йосафата молебнем до Богородиці розпочався Єпархіальний собор на тему: «Богопосвячене життя в УГКЦ». Богослужіння очолив Кир Володимир (Війтишин), Кир Миколай (Сімкайло) та Владика Софрон (Мудрий) у співслужінні з о.-міт. Олегом Каськівим, о. д-ром Олександром Левицьким, о. Степаном Балагурою та о. Йосафатом Бойком ВС. Опісля о.-міт. Володимир Чорній зачитав декрети Преосвященого Архієрея, якими скликано Собор. У вступному слові о. Йосафат Бойко, синкел у справах монашества, пригадав, що цей Єпархіальний собор є безпосередньою підготовкою до Патріаршого Собору, який відбуватиметься у Бразилії з 31 серпня по 3 вересня. «Нас гостинно приймає сьогодні єпархіальна духовна семінарія, – зазначив о. Йосафат, котра є домом, де гартуються й готуються до служіння наші майбутні священики. Сьогодні тут збираються представники всіх чинів та згромаджень, щоб ще раз розважити над темою покликання до богопосвяченого життя й усвідомити, яким має бути служіння монахів та монахинь у сучасному світі».

Місцева влада Івано-Франківщини також взяла участь у Єпархіальному соборі й привітала всіх учасників Собору. А це – Олександр Сич, голова Івано-Франківської обласної ради, Роман Іваницький, заступник голови облдержадміністрації та Віктор Анушкевичус, міський голова.

Після відслуження молебня, зачитання декретів Собору й вітання делеґатів розпочалася праця Собору. Для делеґатів представили чотири доповіді. Першу («Покликання») виголосив ієромонах д-р Володимир Груца ЧНІ. Другу доповідь («Історія чернецтва») мав пан Олег Жерноклеєв, завідувач кафедри всесвітньої історії Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, д-р історії, професор. Третю («Післанництво богопосвячених осіб») виголосив ієромонах Йосафат Фітель, ігумен монастиря отців-василіян в Івано-Франківську. Четверту доповідь («Плекання покликання та формація богопосвячених осіб») виголосив ієромонах Йосафат Бойко, настоятель монастиря Воплоченого Слова. На цьому пленарна частина Єпархіального собору завершилась.

Друга секційна частина Собору була поділена на чотири частини, а саме: єпархіальне духовенство; монаше духовенство; жіночі чини і згромадження; миряни і представники християнських організацій.

Організатори заходу приготували також культурно-просвітницький елемент Собору. У притворі семінарійної каплиці можна було ознайомитися з виставкою вишиваних робіт заслуженої майстрині України Марії Козловської.

Народжена 1948 року в Глинянах Львівської області, в тяжкий час насильних перевезень та розрухи, вона виросла й досі проживає у містечку Бережани Тернопільської області. В юності вона стала інвалідом, маючи рідкісний вид цукрового діабету. І хоч зі здоров'ям постійні проблеми і багато що вона не може робити, та потягу до краси жодна хвороба не знищить.

З дитячих літ Марія милувалася багатством українського народного мистецтва і коли тяжка хвороба перекреслила багато з життєвих планів, вона вдалася до вишивання, ткання та в'язання. За понад сорок років активної діяльності з під її голки вийшло багато мистецьких творів. Багато з них відзначені преміями та першими місцями на Міжнародних конкурсах. США, Канада, Австралія, Нова Зеландія, Японія – лише декілька з країн, де її вишивка побувала з виставками.

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

Енерґія природи

Голова Івано-Франківської обласної ради Олександр Сич провів зустріч з віце-президентом Національного комітету Міжнародної торгової палати Дарією Ревіною і представниками швейцарської компанії «Alter Energy Group», яка спеціалізується на впровадженні використання альтернативних джерел енерґії.

На зустрічі обговорили можливість будівництва в кількох районах Івано-Франківської області гідроелектростанцій на малих річках, об'єктів із переробки відходів деревини та вирощування біокультур, але не ріпака, з високим вмістом енерґетичного ресурсу з подальшим використанням отриманого біопалива для потреб місцевих котелень.

Голова Івано-Франківської обласної ради наголосив, що ці проекти мають бути екологічно чистими, завдяки їх впровадженню мають бути створені нові робочі місця, а сільськогосподарські культури, вирощування яких планують розпочати, не мають виснажувати ґрунти.

Олександр Сич підкреслив, що пріоритетами сьогоднішньої політики в галузі енерґетики на Івано-Франківщині, зважаючи на туристично-рекреаційні особливості області, має бути альтернативна енерґетика.

Кругляк – через ОДА

В області взялися за збереження лісів. Голова облдержадміністрації Михайло Вишиванюк своїм розпорядженням заборонив з 1 квітня 2011 року вивозити за межі області деревину у круглому вигляді.

Своїм розпорядженням він рекомендував Івано-Франківській митниці та відокремленому підрозділу «Івано-Франківська дирекція залізничних перевезень» ДТГО «Львівська залізниця» з 1 квітня цього року проводити оформлення вантажно-митних документів на відправку деревини у круглому вигляді за межі області, в тому числі, на експорт, тільки тим суб'єктам господарювання, які отримали відповідний дозвіл облдержадміністрації, оформлений розпорядженням облдержадміністрації, та сертифікат відповідно до постанови Кабінету Міністрів України.

Знеструмлення

Шквальні вітри та буревії, що минулими вихідними розгулялися на території Прикарпаття, спричинили аварійні вимкнення електропостачання у 15 районах Івано-Франківщини, у 76 населених пунктах не було світла.

Через стихію в суботу й неділю від електропостачання повністю було відключено 76 населених пунктів, частково – 63. Найбільше постраждали Верховинський, Тисменицький, Галицький і Тлумацький райони.

Для відновлювальних робіт задіяні аварійні бриґади енерґопостачального підприємства. Енерґетикам вдалося оперативно повністю ліквідувати наслідки стихії та відновити постачання електроенерґії.

Новеліста вшанують

На Прикарпатті розпочалася підготовка до відзначення 140-річчя від дня народження Василя Стефаника. Заплановане проведення організаційних заходів, спрямованих на збереження і реставрацію місць, пов'язаних із письменником.

Передбачається проведення ремонту дороги від Снятина до Русова. Запланований ремонт літературно-меморіального музею в Русові й оновлення його експозиції, а також впорядкування пам'ятних місць.

Все вище, і вище, і вище…

Перший заступник міністра реґіонального розвитку, будівництва і житлово-комунального господарства України Юрій Хіврич наголошує на необхідності завершення процесу встановлення тарифів на послуги теплопостачання органами місцевого самоврядування до 1 березня 2011 року.

Ю. Хіврич повідомив, що підготовлено та передано на розгляд Уряду проект Указу Президента, яким буде затверджене утворення державного реґулятора – Національної комісії реґулювання ринку комунальних послуг, до повноважень якого належатиме встановлення тарифів на теплопостачання, водопостачання та водовідведення. Експерти передбачають, що найближчим часом усі комунальні тарифи зростуть на непідйомний для населення рівень. Так реалізується програма Януковича «покращення життя – вже сьогодні».

СВЯТО

НА ВІДСТАНІ САМОГО СЕРЦЯ

Місце зустрічей, місце прощань,
Місце радості і сподівань
І палаючих щастям сердець,
Їм весілля якого вінець.

Цього разу цим місцем була зала Народного дому «Просвіта». Вся святково прибрана з такою ж любов'ю, як і підготовлений захід, присвячений вічному, як життя, коханню, молодості й красі. Тут і конкурси на найкраще освідчення в коханні, й українська дискотека, і поезія та пісні про найвище людське почуття.

«Хіба я тебе люблю? Я просто думаю про тебе. Хіба я тебе люблю? Я просто чекаю на тебе. Хіба я тебе люблю? Я просто живу тобою, і дихаю тобою, і сміюся, й плачу, – мов гілочка бузку, що чує весну…» – так палко привселюдно зізнавався своїй коханій студент Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу Віктор Вітер. І байдуже йому, як це сприймуть інші, бо вже нікого, крім неї, не помічав, бо, читаючи своїй найдорожчій власні вірші, був найщасливішим на світі. І вони з Роксоланою закружляли в танці…

«Якщо любиш, кохай, вже зозуля закувала. Якщо любиш, кохай, не чекай аж до Купала. Якщо любиш, кохай, хай весна в душі прибуде…» – продовжив пісенний конкурс молодіжної шоу-програми, присвяченої Дню святого Валентина Василь Лукащук. Серед переможців на милозвучне слово про закоханих був і депутат Івано-Франківської міської ради Тарас Бережанський.

Наш народ дуже обдарований, багатий на таланти. І приємно було споглядати, як і в старших загорілися почуття. Та й у конкурсах вони не відставали від молодих. Зокрема, Любов Денега, власниця кафе «Градус», запропонувала проводити такі заходи в себе й для цього вона створить всі умови. Пані Люба отримала приз від обласної «Просвіти», як і інші переможці конкурсів, за найкраще побажання.

Був на святі Купідон Амурович, роль якого виконував молодий просвітянин із Галицької академії Олексій Бутін – обов'язком якого було знати все, що відбувається з закоханими. Ведучі – ангелята з Клубу обдарованих дітей Вікторія Бриндзей та Назар Петрунів йому допомагали, щоб у світі жило кохання, щоб люди знаходили одне одного, щоб закохані ніколи не розлучалися.

Про найвище людське почуття на святі закоханих співали Руслана Денега, Настя Гаріджук, Ірина Прокоп'юк, Мар'яна Процик та Василина Тимків. Вони закликали відкривати свої серця коханню, вірити, що диво подолає будь-які перешкоди. Кохайте і будьте коханими!

Михайлина БОДНАР,
голова Івано-Франківської обласної організації «Жіноча громада»

Івано-Франківське міське об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка запрошує на свято, приурочене до ДНЯ РІДНОЇ МОВИ.
У ПРОГРАМІ:
привітання голови товариства, доктора технічних наук, **професора Василя Бойка,**
доповідь **заслуженого лікаря України Євгена Романишина** про історію розвитку української мови,
творчі виступи просвітянських родин, «Мова і нова українська родина» – доповідь народного депутата України І-го скликання, депутата обласної ради, автора книги «Нова українська родина»,
філолога, журналіста, політолога Дмитра Захарука.
Свято відбудеться у неділю, 20.02.2011 р., о 14.00 в Народному домі «Просвіта»
(вул. М. Грушевського, 18).
Ласкаво просимо!

ЯКІ «МИ» БЛАГОРОДНІ

БІЛИЙ І ПУХНАСТИЙ...

Таким себе видає спікер Литвин

Усі болючі для себе питання спікер Володимир Литвин уже «порішав». Тепер йому тільки за Україну болить, повідомляє «Високий замок».

БОЛИТЬ ТАК, що ні про що інше Володимир Михайлович і думати не може. Навіть про зарплату. А що про неї думати, якщо Литвину в неї «не впирається»? Він тих грошей навіть у руках не тримає. «...Чесно кажучи, я зарплату не отримую, а це близько 20 тисяч гривень, – бідкається він. – Частину віддаю на благочинність, а частину – на депозит. Не прикидатимусь, що мені чогось не вистачає. Я ще академік Національної академії наук і отримую відповідну стипендію. Це п'ять тисяч гривень в місяць».

Скривив душею Володимир Михайлович, запевняючи, що йому всього вистачає. А як же совість? Її точно бракує. Зі своїми заробітками (за 2009 рік спікер задекларував 254 тисячі гривень зарплати і 410 тисяч доходу від наукової і викладацької діяльності) голова Верховної Ради ще й пільгами обклався. Спершу поклопотав, аби за два дні перебування у колишній Юґославії його визнали учасником бойових дій. А це – 75-відсоткова знижка на оплату комунальних послуг. 100-відсотковим звільненням від «комуналки» пільговика Литвина ощасливив Леонід Кучма, давши йому звання Героя України. Та найбільше розщедрився Віктор Ющенко: 2006-го особистим розпорядженням із грифом «не для друку» (документ розсекретила «Українська правда») призначив Литвину довічне грошове утримання у розмірі місячного фонду оплати праці голови ВР (понад 20 тисяч гривень), забезпечив довічно державною дачею, автомобілем, двома водіями, покоївкою і «сімейним» правом на медичне та санаторно-курортне обслуговування закладами Держуправління справами. Ще й 50-відсоткову знижку на оплату комунальних послуг «виписав». На випадок, мабуть, якщо Героям України пільги на «комуналку» скасують.

Але ж у голови Верховної Ради величезний бізнес... І ось такі альтруїсти-фарисеї керують державою. Невже можна сподіватись, що вони ощасливлять народ?..

Н. К.

ПРЯМИМ ТЕКСТОМ

МУЖЧІНА МІНІСТР!

ЛИСТ МІНІСТРОВІ МВС АНАТОЛІЮ МОГИЛЬОВУ

7 лютого 2011 року приблизно о 15.50 я хотів зайти на Софійську площу в Києві з боку Рильського провулку й початку Володимирської вулиці (куди гетьман Богдан Хмельницький булавою показує). Аж чую: «Мужчіна! Мужчіна!» Спочатку я подумав, що то не до мене, що то якісь сексуальні збоченці гукають свого партнера... Аж ні, то Ваші підлеглі міліціонери так звертаються до мене! Вони доволі чемно пояснили мені, що на площі знімають фільм «Біла ґвардія», туди не можна заходити. А я не менш чемно пообіцяв їм, що напишу листа їхньому міністрові, тобто Вам, і звернуся до Вас «Мужчіна міністр». Чи сподобається Вам таке звертання?

Ще я додав міліціонерам, що до нашестя на нашу землю окупантів-росіян і масового винищення та виселення нас, українців, з рідної землі ми зверталися один до одного «пане» або «пані». А тепер, з проголошенням незалежності, відновлюємо цю традицію.

Вам, народженому в далекому Петропавловську-Камчатському, слід би поважати культуру народу, серед якого живете вже багато років, навчитися говорити його мовою і вимагати від своїх підлеглих культурно звертатися до громадян України.

Василь ОВСІЄНКО,
громадянин України

ПЕСПЕКТИВА

ЧИ СТАНЕ ХОХОЛ МОСКОВИТОМ

Рік пресування етнічних українців – саме так варто назвати 2011 рік, адже тепер модно якось називати чергові роки української дійсності. Це рік підготовки до майбутнього всеукраїнського перепису населення, який перенесли на 2012 рік, напевно, не через відсутність якогось мільярда гривень у бюджеті. Етнічні українці в 2011 році ще не готові масово записуватись росіянами, навіть ті, хто переважно чи стовідсотково користується російською.

Багатьом вершителям влади цей рік потрібен для того, щоб ґарантовано довести українство до бажаного для перепису ступеня російськості. Виграш часу потрібен і для створення міцної і надійної системи підтасовки результатів перепису про мовно-етнічний склад суспільства. Їм дуже хочеться одержати якийсь сакраментально високий відсоток етнічних росіян у кожній області України. Заради цієї ідеї-фікс, напевно, відклали ухвалення поганого мовного закону, щоб потім ухвалити його ґрунтовніше, на базі результатів перепису. Цілком очевидно, що вся територія України на підставі даних перепису готується до проголошення територією компактного проживання етнічних росіян.

Українські школи й виші будуть і надалі закриватися, але з благородною метою оптимізації і модернізації системи освіти з навчально-виховних програм непомітно вилучатиметься виховний контекст громадянського пошанування державної мови й української національної історії. Телебачення і надалі показуватиме українців селюками й глузуватиме з них. Усе гламурне, багате й успішне – російськомовне, по радіо виступають експерти, фахівці – переважно російськомовні і такі, що догідливо переходять на мову співрозмовника. Кажуть, що вода камінь точить, отож вони невпинно демонструють правильність і успішність українців російськомовних і неуспіх убогих і україномовних.

Що там платна пропаґанда російськості – значна кількість нардепів невтомно заохочує до російськості українських громадян словом, особистим прикладом і ділом. Вигадують дитячі арґументи, як нардеп Єфремов, – ніби він говорить мовою виборців із Луганщини. Але ж він не депутат обласної ради східного реґіону, а народний депутат усієї України, перед Конституцією ж усі нардепи однакові в україномовності. «А относительно своих обязанностей, я буду выполнять то, что мне предписано Конституцией», – каже Єфремов, вочевидь, порушуючи її 10-ту статтю. А губернатор Близнюк узагалі вважає тих, хто хоче говорити з владою мовою держави, провокаторами, яких треба посилати в Івано-Франківськ, а може, ще далі. Ще десять років такого державного ґарантування етнічної самобутності українців – і половину України заселять китайці, а нардепи від цього населення говоритимуть тільки китайською. То що тоді скаже пан Єфремов?

Наразі теперішня влада цілком серйозно хвалиться зусиллями єднання суспільства, але не каже, що стандарт цього єднання – російськомовний «русскій мір» з потішними українцями лише для туристичного колориту. От тільки горстка західняків поки що заважає такому процесові єднання, добудові останньої владної гуманітарної вертикалі. Подолати спротив українства розраховують з допомогою останнього арґумента – результатів наступного перепису, а також нового мовного закону, потужним же інформаційним тиском зросійщать україномовних і нація перемеле сама себе. А потім скажуть, що винні самі українці і що вони не хочуть своєї мови, бо російська – це найкраща мова українців, так звикли жити всі.

Але де ж наш спротив? Зрештою, цікаво, скільки ще залишилось справжніх українців, а скільки хохлів піде в московство? Але ж пам'ятаймо, що перед Богом не треба лукавити. Він знає, хто ти – татарин, якут, росіянин, хохол чи українець. Тих, хто залишаться етнічними українцями, все одно буде більше і ця сила стане основою благородного громадянства, яке побудує українську Україну.

Володимир ФЕРЕНЦ

ДОПОКИ?

ПОМСТА ВЛАДИ

ЗА ТЕ, ЩО ЗАХИСТИВ ДЕРЖАВНУ МОВУ...

27-річний одесит Дмитро Говердовський, який зняв на відео й передав у ЗМІ сюжет про хамство людини у погонах Олександра Швеця, який зневажливо назвав українську «телячою», став жертвою міліцейської помсти. Одеські «менти» не пробачили водієві його «мовної принциповості».

У центрі нічної Одеси 12 лютого затримали автомобіль Дмитра. Він попросив, як це і передбачає законодавство, пояснити причину зупинки, та замість чіткої, обґрунтованої відповіді невдовзі до місця інциденту приїхала міліцейська підмога з шести офіцерів. Працівникам ДАІ не сподобалися пред'явлені документи – начебто у них не зовсім добре проглядалося прізвище власника авто. Міліціонери заявили, що водійські права – підроблені, і доправили хлопця у райвідділ. А ще через кілька годин – у суд, який присудив Дмитрові п'ять діб арешту. При тому суддя не дозволив Дмитрові подати докази на свій захист, скористатися послугами адвоката.

На додачу міліціонери ще й оштрафували водія на 600 грн. – через те, що він начебто відмовлявся показувати документи. Згодом керівництво одеської міліції мотивувало таку строгість тим, що водій «протягом двох годин ображав інспекторів, провокував конфліктну ситуацію».

За постраждалого правдоборця вступилися партії «Батьківщина» і «За Україну!», назвавши випадок в Одесі черговим наступом на права українців, розправою за мовною ознакою. Прес-служба партії «Батьківщина» заявила, що це затримання не було випадковістю, що мета міліціянтів – залякати й поставити на місце будь-кого, хто насмілиться вимагати від міліції виконання законів України.

Чи довго терпітимемо таку наругу внутрішніх окупантів?

Н. К.

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

Ювілей «Пласту»

Голова обласної ради Олександр Сич привітав із 20-літтям створення осередку «Пласту» в Білих Ославах, що на Надвірнянщині. У своєму виступі він згадав, як він разом із побратимами створював «Пласт» у Яремчі, як у 2003–2005 роках був головою «Пласту» в Україні. Він побажав натхнення у вихованні в дітей українських принципів та дотримуватися головних обов'язків пластунів: бути вірними Богові й Україні.

«Пласт» виховав таких видатних історичних постатей як Роман Шухевич, Степан Бандера та багатьох інших, які боролися за незалежність. Було б добре, щоб і зараз із лав «Пласту» вийшли провідники суспільства», – зазначив Олександр Сич, вручаючи пластунам туристичне спорядження.

Ініціатива в дії

22 лютого в Івано-Франківській облдержадміністрації розпочне роботу міжреґіональна конференція «Ініціатива громад у дії: місцевий розвиток за сприяння ЄС та ПРООН». Як зазначають організатори, мета цієї конференції – представити досвід сільських громад західних реґіонів України, які успішно реалізовують ініціативи з покращення умов проживання у своїх населених пунктах спільно з проектом ЄС та Програми розвитку ООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду».

Планується участь у міжреґіональній конференції керівників Івано-Франківщини – голови облдержадміністрації Михайла Вишиванюка та голови обласної ради Олександра Сича. Учасниками конференції будуть керівник Операційного сектора Представництва ЄС в Україні Лаура Гаран'яні та координатор системи ООН, Постійний представник ПРООН в Україні Олів'є Адам.

У програмі міжреґіональної конференції: представники п'яти сільських громадських організацій з Івано-Франківської, Волинської, Львівської, Тернопільської та Закарпатської областей представлять свій позитивний досвід із впровадження ініціатив з покращення умов проживання на селі в межах проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду». Керівники проекту узагальнять досвід і результати співпраці з місцевими громадами у загальнонаціональному масштабі.

Спіймали на хабарі

Директора будинку культури у Галицькому районі затримали при отриманні ним 3000 гривень від підприємця, котрий мав намір укласти договір оренди підсобного приміщення будинку культури.

Керівник будинку культури обумовив укладання договору «пропозицією» винагородити хабарем його старання у підготовці відповідних документів. Крім того, обіцяв посприяти у тому, що в договорі про оренду буде вказана занижена площа приміщення.

На жінку впав біґ-борд

По вулиці Грушевського у Коломиї 70-річну жінку придавило біґ-бордом. Величезний біґ-борд упав на автобусній зупинці через сильний порив вітру.

Потерпілу мешканку Коломиї госпіталізувала карета швидкої у травматологічне відділення районної лікарні. У пацієнтки виявили струс головного мозку, закриту черепно-мозкову травму і забій коліна.

ТАК ДУМАЮ

В ПУТАХ РАДЯНЩИНИ

ЩЕ І НИНІ ПЕРЕБУВАЄ УКРАЇНА

Як засвідчує історія людства, прагнення народу до самостійного державного життя є його природним інстинктом. Якщо подивитися на карту світу, то побачимо, що на територіях колишніх імперій поставали самостійні національні держави. Вже і на наших очах зникли вироблені впродовж століть імперські системи. Цей процес є складовою частиною тієї величезної сили національного інстинкту, яка вже зруйнувала майже весь імперський світ і будує новий національний об'єктивно проґресивний, в якому всі соціальні проблеми вирішуються в межах окремих національних держав.

Нині колодою на шляху національного проґресу лежить імперська політика Росії, яка після розвалу СРСР не зреклася імперської психіки, зберегла марксистську ідеологію Леніна–Сталіна, що також сповідує централізм. Ця ідеологія нині прикривається демократією і так званим «громадянським суспільством», і діє найбільше на теренах Росії та України, яка за роки своєї незалежності не спромоглася виробити свою національну ідеологію на догоду північній сусідці. Ця марксистська ідеологія впливає на духовно-моральне життя людини, бо за її канонами людина представлена без зв'язку з родиною, з нацією, з природою і законами Божими, а це означає, що людини немає взагалі, а є істота перехідного дарвінського порядку.

Будь-яка духовно-моральна творчість людини виключена, всі закони її життя зведені до напівтваринних функцій. Результат нині наяву, а це – алкоголізм, наркоманія, насильство, розлучення, позашлюбні діти, діти-сироти при живих батьках... І найгірша хвороба – корупція, а також подвійні стандарти, брехня та узаконене беззаконня.

Всі ці біди Україна отримала в спадок від марксистсько-сталінського режиму, який окупував наші землі й намагався всіма сатанинськими методами знищити українську націю. Згадаймо 1939 рік. Перша большевицька окупація, яку назвали «визволенням з-під буржуазної Польщі», проти якої боровся український визвольний рух в особі ОУН. Але члени ОУН, в'язні польських тюрем, після виходу на волю були схоплені НКВД й ув'язнені на довгострокові муки в таборах Сибіру. А ті, що не потрапили в руки НКВД, пізніше були арештовані гестапо за німецької окупації і відправлені на загибель у концтабори. А хто з них вижив і був визволений Червоною армією, його тут же ув'язнив НКВД і відправив у сибірські табори.

Ось вам обличчя марксистсько-сталінського імперіалізму, який зберігся на території нинішньої Росії і найбільше впливає своїми імперськими діями на українську державність, як на об'єкт, який суперечить його імперській ідеології. Але нових кримінально-олігархічних рис ця загроза набула в незалежній Україні. І головне, що заручниками у цій зовнішній і внутрішній аґресії знову стають українці.

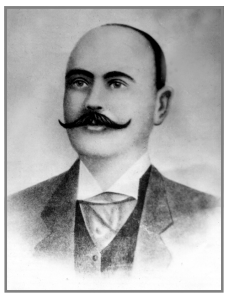
Метода каральних заходів заручниками вперше була застосована сталінським режимом в Україні у 30-их роках на Сході, а в 50-их – на Заході України, внаслідок цього в Сибір як заручників вислали сотні тисяч осіб старшого покоління й дітей. Дух тих злочинів був хижий і жорстокий... Горіли села, грабували господарів, ґвалтували дівчат і жінок, людей убивали без слідства і суду. Навіть мертві не мали спокою, їхні тіла оголювали і для застрашування масово тримали в тодішніх районних центрах під наглядом НКВС–КҐБ й хоронили у невідомих могилах. Нині у незалежній Україні і в цивілізованій Європі цих злочинів ще не засудили, як і не бачать загроз нашій державності від нинішнього владного режиму.

Степан ПРИЙМА

СИНИ ВІТЧИЗНИ

НЕ ДЛЯ СЛАВИ, А ДЛЯ ЛЮДЕЙ

МИНАЄ 140 РОКІВ ВІД НАРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ПИСЬМЕННИКА, ЧЛЕНА «ПОКУТСЬКОЇ ТРІЙЦІ» ЛЕСЯ МАРТОВИЧА

Олекса Семенович Мартович народився в с. Торговиця Городенківського району в сім'ї громадського писаря. Навчався в Коломийській і Дрогобицькій гімназіях, Чернівецькому і Львівському університетах. У 1914 р. здобув звання доктора права. Його життя було важким і нужденним. Працював у адвокатських конторах, зокрема, в Кутах, був редактором газети «Громадський голос» у Львові. Помер 11 лютого 1916 р., похований у с. Монастирок на Львівщині. Лесь Мартович жив і творив разом із В. Стефаником, М. Черемшиною, був учнем Івана Франка. Його творча спадщина є цінним культурним надбанням українського народу, але не меншим є його правозахисна діяльність.

Письменник жив і працював у час панування на наших теренах Австро-Угорської монархії. Простому народу жилося дуже важко. Тому Лесь Мартович присвятив своє життя боротьбі з насиллям тодішньої державної машини, за знищення соціального зла «невільництва», за те, щоб у «новім світі запанував порядний чоловік, той, що працює…»

Людство, вважав Мартович, пройшло шлях від простих бездержавних форм організації життєдіяльності до держави і права. Із виникненням держави та ще й із загарбанням чужих територій відбулось розшарування в житті народу, виникли несправедливість, нерівність, багаті й убогі. Але він пише, що «ніхто не в силі спинити людського життя в дорозі розвою», а тому буде змінюватись політична влада, держава і право. Робітні люди, писав Мартович у газеті «Громадський голос» за 1989 р., повинні єднатися для того, «щоби настала на світі правда і справедливість», щоб тоді завести справедливий лад на світі». Письменник дійшов до висновку, що «життя змінюється з бігом часу… А через те мусять і закони мінятися… Закони мусять мінятися відповідно до людського життя».

Сюжети для своїх творів брав із життя, із адвокатської практики. Викриттю свавілля місцевої адміністрації присвячені оповідання «Прощальний вечір», «Перша сварка», «Лумера». Велику кількість чиновників у державі, яка оббирає селянина до сорочки і є гіршою від «чуми і холери» письменник яскраво описав у оповіданні «Мужицька смерть». Про суддів, які є панськими прислужниками, Лесь Мартович розповів у оповіданнях «За топливо», «Зле діло», де показав, що селянам ніколи не знайти правди в судах та інших установах, тому вони поводяться, «як сліпі діди», «боятся кожного прохожого, кланяються до землі на всі сторони світу, тримаючи мовчки усяку ганьбу».

В повісті «Забобон» письменник устами героя промовляє: «…ми, нові люди, маємо цей світ перетворити, боремося за те, щоби в тім новім світі запанував порядний… а не злодій і розбійник».

Про національне безправ'я часу, в якому жив Лесь Мартович, свідчить факт, що із 106 галицьких мандатів для русинів припадає 28, тобто 26 відсотків, як зазначала газета «Діло» в 1911 р., та й І. Франка тричі так і не обрали послом до парламенту, хоч він був символом українського духу.

Лесь Мартович вірив, що розшматована в його час Україна буде єдиною, що «винайдений рукопис про Руський край» є прикметою нашого краю і народу, є «наша рідна сторона».

Знамениті слова «Не для слави, а для людей», поставлені епіграфом до оповідання «Іван Рило», були для Леся Мартовича життєвим і поетичним кредом. Хоч трагічним і вкритим терням було його життя, але він служив трудовому українському людові, боровся за краще його життя.

Державно-правові погляди Леся Мартовича засвідчують, що він бажав України вільної і незалежної, в якій добре буде жити тим, хто працює, де буде торжество справедливості. За такі ідеали український народ боровся. І ось уже є самостійна держава, але права соціальні нам ще треба виборювати, для їхнього утвердження нам ще треба працювати і працювати, змінюючи при цьому і роль нашої держави, і права.

Григорій ДУТЧАК, *юрист*

21 ЛЮТОГО – МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ РІДНОЇ МОВИ

НАША СОЛОВ'ЇНА УКРАЇНСЬКА

Слово «Україна» як географічна територія датоване письмово 1187 роком. У «Повісті минулих літ» літописець пише: «був він князь доблесний і сильний у бою, і мужністю кріпкою відзначався, і всякими доброчесностями (був) сповнений. За ним же Україна багато потужила». З того часу буйно почали сходити українські паростки й широко залунали в піснях, думах, пам'ятках української літератури. Глибинна сутність нашої мови йде від найдавніших часів. На думку дослідників, праукраїнці більш ніж 12 тисяч років тому мали письмо.

Зі щемом серця і радістю читаємо про минуле. Окрилює нас думка Пророка Тараса: «Наша дума, наша пісня не вмре, не загине…»

На жаль, і сьогодні з задумою пишемо по лінії «Просвіти»: заходи з реалізації «Програми розвитку і функціонування української мови в м. Івано-Франківську на 2004–2006 роки» Івано-Франківського МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка (такі заходи складаємо від 1994 р. на 4 роки кожної каденції); інформація про перевірку виконання 10 ст. Конституції України в м. Івано-Франківську (щороку); інформація про хід виконання постанови Кабінету Міністрів України від 02.10.2003 р. № 1546 в Івано-Франківській області; ухвала круглого столу, проведеного до Дня писемності й мови 9 листопада 2007 року в обласному Народному домі «Просвіта»; пропозиції Івано-Франківського МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка до проекту «Комплексної програми становлення, захисту і впровадження української мови та ділового мовлення в м. Івано-Франківську на 2008–2010 роки».

Актуальним і сьогодні залишилось звернення члена Центрального правління «Просвіти» професора І. П. Ющука від 07.12.2007 р., у якому йдеться: «Нація починається з мови й визначається мовою. Нація творить державу. А держава є така, як і нація. У нас поки що немає повноцінної сконсолідованої нації, як і нема справжньої української держави. Щоб у цьому переконатися, досить пройтися вулицями хоч би Києва, зайти в будь-який заклад, установу тощо й прислухатися до мови наших громадян…»

Як стверджують соціологи, частина населення України готова проголосувати за дві державні мови – тобто за дві нації в Україні. Отож будімо національну самосвідомість українців. І то не гаючись. Для цього пропонуємо розвідку про давність і велич нашої мови та про абсолютну законність наших домагань. Бо якщо не ми, просвітяни, то хто будитиме самосвідомість українців? Чекаємо від вас, просвітяни, дописів про проблеми утвердження української мови як державної в усіх сферах життя.

Наталія СИНИЦЯ,
секретар Правління Івано-Франківського МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

ЦІНУЙМО РІДНЕ СЛОВО

Читав цікаву інформацію. Відомий байкар античного світу Езоп був колись рабом у філософа Ксанта. Одного разу господар звелів рабові купити на ринку щонайкраще. Езоп накупив усіляких язиків і приготував їх у різних стравах. На запитання господаря, що й навіщо він приготував, слуга відповів, що язик – це ключ наук, це зв'язок між людьми, це – орган істини і розуму.

Наступного дня господар знову послав Езопа на ринок і цього разу наказав купити щонайгірше. Езоп знову накупив язиків.

Господар здивовано вигукнув: «Але ж язик – це щонайкраще!» «Так то так, – говорить Езоп, – але язик водночас – це щонайгірше. Язик – причина всіх суперечок, всяких неприємностей, це опікун судових процесів, це джерело горя, сварок і воєн…»

Наші українські прислів'я підтверджують думки, що їх висловив Езоп. Ось окремі з них: добре тому жити, хто вміє говорити; не кажи те, що знаєш, а завжди знай, що кажеш; говори мало, слухай багато, а думай ще більше; не мовчанка буває нудною, а пуста балачка і т. п.

Кожному з нас варто пам'ятати:

при розмові потрібно виразно й правильно вимовляти кожне слово, правильно будувати речення;

добирати слова, які найточніше відповідають думці;

не засмічувати свою мову жарґонними словами, словами-паразитами;

уважно слухати співрозмовника, не перебиваючи його, при розмові дивитись у вічі тому, з ким розмовляєш;

не говорити про присутніх «він», «вона», а називати шанобливо ім'я, або називати ім'я та по батькові;

не допускати при розмові зневажливого тону;

уважно читати книги, намагатися запам'ятати нові для себе слова, з'ясовуючи їхнє значення;

дослухай те, що тобі мають сказати до кінця, а потім уже заперечуй, якщо не погоджуєшся…

Український учений Петро Кононенко у розділі «Україна – мова» в книзі «Українознавство» пише, що слово (мова) ще в найдавнішу давнину виявило себе як найуніверсальніша форма і буття, і свідомості людини.

Слово (мова) – не тільки засіб спілкування, слово – це текст, підтекст, образ і думка, конкретне поняття і символ, ідея і форма, еліксир творення нових понять. Україну від загибелі врятувало слово. Ми не вибираємо рідної мови і не буває двох рідних мов. Визначальними для мови є природа і спосіб життя народу. Кожна мова є єдиною в світі й наділена цілісною особовістю.

На думку Тараса Шевченка, мова – це феномен, який виражає людську, земну і космічну сутність, не лише форму Буття (свідомість), але й саме Буття нації. Тарас пише: «Ну що б, здавалося, слова? Слова та голос – більш нічого. А серце б'ється – ожива як їх почує. Знать, од Бога!»

Богдан СУШЕВСЬКИЙ,
член Правління ІФ МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

ЗОНА ТРИВОГИ

ВІЙНА ЦИВІЛІЗАЦІЙ

ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ МОВНОЇ ПРОБЛЕМИ НА ДУЗІ «МОСКВА–КИЇВ–ТЕЛЬ-АВІВ»

(Продовження. Поч. у № 1–6)

ОРГАНІЗАТОР І НОСІЙ МОВНОГО ТЕРОРУ В УКРАЇНІ – РОСІЯ

Мовна «проблема» України, як і «проблема» її історії є складовою імперських амбіцій Росії і сягає століть. Російську позицію в мовних питаннях взагалі не можна вважати об'єктивною, бо саме Росія:

ініціатор штучно створеної мовної проблеми не лише в Україні, а й у всіх колишніх республіках Радянського Союзу;

Росія демонструє «подвійні стандарти» не лише в оцінках власної історії, але й «подвійні стандарти» в «защите права русских на свой язык».

В розрізі насильницької деукраїнізації і русифікації в період колоніального статусу України в Російській імперії з 1622 року по 1916 рік було видано більше тридцяти указів, рішень і постанов, з прямою забороною використання української мови, забороною на ведення діловодства українською мовою, забороною видання та ввезення в Україну україномовних книг, забороною навчання українською мовою та вивчення української мови факультативно, вимогою спалення українських книг і заміни їх російськомовними книгами і навчанням:

1627 рік. Указом московського царя Олексія Михайловича та його батька патріарха Філарета звелено було книги українського друку зібрати і на пожежах спалити.

1720 рік. Указ Петра I, щоб знову книг ніяких, крім церковних попередніх видань, в Україні не друкувати, а ті старі книги з книгами великоросійського друку зрівняти, щоб ніякої різниці й особливого наріччя в них не було.

1763 рік. Указ Катерини II про заборону викладати українською мовою.

1876 рік. Емський указ. Заборона ввозити українські книги з-за кордону, заборона підписувати українські тексти під нотами, заборона українських вистав.

1785 рік. Наказ Катерини II, щоб Службу Божу правити лише російською мовою. Російська мова заведена у всіх школах України.

Ширший і повніший перелік знайдете на сайті: http://traxel71.livejournal.com/6087.html

Доходило до істерики. У 1863 р. російський міністр Валуєв прокричав: «Не было, нет и быть не может украинского языка», а в 1876 р. був виданий указ, простонапросто заборонити українську культуру.

За часів СРСР провадилась русифікація коректніше, але курс на русифікацію залишався незмінним. Так, після відомих законів 1958 і 1978 року різко падає кількість учнів, які навчаються українською. На кінець 1988 р. лише 58,2 відсотка дошкільних виховних закладів здійснювали роботу рідною (українською) мовою, 40,2 відсотка – російською, 1,6 відсотка – російською та українською.

Нинішня Росія в мовному питанні – правонаступниця Російської царської імперії і правонаступниця СРСР як імперії комуністичної. Але мовну політику вона диктує жорстокіше й цинічніше, ніж попередня імперія – СРСР. Людмила, дружина Путіна, якось сказала: «Росія закінчується там, де закінчується російська мова».

Тому, якщо не чуєте в Донецьку, Криму і Запоріжжі мови козацької Січі, не бачите її на вивісках, то це – окупована територія. А окупанти ніколи не соромились принижувати аборигенів.

Я читаю російську за походженням, але опозиційну до російської влади пресу. Там вони «крють»… Путіна і Медведєва за недемократичність і інші гріхи, але коли мова в цих же ЗМІ заходить про взаємини з Україною, не лише за часів Ющенка, але й зараз, при Януковичу, російські демократи звіріють. Майже всі статті й коментарі щодо українсько-російських відносин забарвлюються у войовничі антиукраїнські фарби, просякнуті зверхністю й ненавистю до України. Багато дописувачів починають всілякі звинувачення і наклепи словами «не зважаючи на те, що мої знайомі… рідні… живуть в Україні… що сам я родом звідти… але…» (і далі – антиукраїнська лайка). Це ті, хто позиціонують себе як борці за демократію в Росії (це в крові, це інтернаціоналізм по-російськи, це психічна нестійкість). А про відверто антиукраїнську російську пресу й мови вести не стану.

Але це не є швидко народжена, сучасна великодержавна ненависть. Вона стала генетичною патологією.

ГЕНЕТИЧНА ПАТОЛОГІЯ

Росія хотіла й далі хоче вбити українську мову, бо, як сказав Васо Абаєв: «Національна самосвідомість невіддільна від національної мови. Смерть будь-якої мови означає смерть всього народу як етносу».

Російську політику стосовно української мови можна власти у вигаданий нею для українців афоризм: Але якщо не можна вбити, то треба хоч понадкушувати. Тому починають «кусати» мову.

«Українська мова – мова худоби», – пише журнал Затуліна. А Янукович зняв вето на приїзд Затуліна в Україну. Бо Затулін, як і Лужков, – друзі Януковича.

Далі – більше. Нещодавно переглянув шматок сучасного російського багатосерійного циклу «История России. XX век», в якому історія України викладена по-російськи і на російську манеру. Виявляється, що не лише нашої мови, але й українців зараз нема і ніколи не було: «В австрийском генштабе была придумана химера под названием украинский народ». Стверджується, що навіть в XIX столітті української мови не було, а українську мову вигадав і створив Грушевський у 1905 році. А програма створення української мови фінансувалася австрійським Генштабом для боротьби з російською мовою за принципом: «хотя нє красиво, зато нє по-русскі».

Такі «історичні розповіді» Росії може коментувати лише психіатр. Це рецидив валуєвської істерики. Але ж ці фільми дивляться росіяни, виховуються на них, формують позицію свою, своїх дітей і онуків, а російськомовні екстремісти України – «беруть на озброєння».

Якщо Грушевський створив українську мову в 1905 році, то що ж тоді забороняв Петро I, Петро III, Катерина II, якою ж тоді мовою писав Шевченко? А як можна було здійснити перший переклад Євангелія українською мовою в Пересопниці в XVI столітті, коли її не існувало? Проти якої мови боровся міністр Валуєв? А на якій мові в XVIII і майже до середини XX століттях розмовляла і співала Кубань, Воронеж, Білгородщина – і так аж до Сальських степів? Половина південної території Росії була заселена українцями, українським потом, кістками і кров'ю піднята й окультурена, але вкрадена в них потім! А як примусили розмовляти російською Білгородщину, Брянщину, Курськ, Воронеж, Кубань, що населені етнічними українцями? Ще і зараз погляньте на їхні «исконно русскіє» прізвища, що закінчуються на «-енко», «-єнко».

Це вчинила російська імперія стосовно своєї колонії – України.

Чому ж тоді російські імперіалшовіністи протягом століть борються з тим, чого немає і не було – борються з УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ? Це що, бій з віртуальною тінню, чи багатовікові алкогольні галюцинації? Чи вони видають бажане за дійсне? Що ж то за мова, якої немає, але яку так і не вдалося століттями перемогти? Висновок: УКРАЇНСЬКА МОВА, могутня мова, непереможена й непереможна! І не вдасться її перемогти ні російським, ні єврейським екстремістам, ні їхнім зубожілим прихвостням – зденаціоналізованим манкуртам – хахлам.

Володимир ПИЛИПЧУК,
народний депутат України 1-го та 2-го скликань

(Далі буде)

ПРЕЗЕНТАЦІЇ

«ОПІЛЛЯ»: ПЕРША ЛАСТІВКА ОПИСУ ЕТНОГРАФІЧНОГО АРЕАЛУ ПРИКАРПАТТЯ

Багаторічна праця науковців Національного заповідника «Древній Галич», Музею народної архітектури і побуту Прикарпаття та Бурштинського музею «Берегиня» увінчалась інформативно насиченою книгою «Опілля», яку видав інформаційно-видавничий відділ НЗ «Давній Галич» за фінансової підтримки пошуковців і працівників музею.

Презентація її відбулась в обласній універсальній науковій бібліотеці імені Івана Франка. І це справді було свято. Адже вперше описаний такий яскравий реґіон Прикарпаття як Опілля, його природні та фізико-географічні умови, історико-географічні особливості, межі, опільський говір, народна архітектура, дерев'яна сакральна архітектура, опільський народний одяг, домашні промисли та ремесла, опільська вишивка. Книга містить багатий покажчик публікацій, присвячений Опіллю, а також опис досліджень українських та зарубіжних учених.

Маємо, перш за все, подякувати і вклонитися пам'яті тодішнього заступника генерального директора Національного заповідника «Давній Галич» Ярополкові Клюбі, який почав втілювати ідею написати дослідження про Опілля, організував етнографічні екскурсії, а його справу завершила редакційна колеґія в складі О. Береговського, Л. Бойко, В. Дідуха, І. Драбчука, Л. Михальчук, С. Побуцького, Т. Тріща.

На презентації галичани не тільки розповідали про дослідницьку роботу, але й жіночий гурт в опільському національному одязі співав опільські ліричні пісні сучасних авторів. Приємно, що на презентації, як сказала заступник директора бібліотеки Галина Горбань, були присутні молоді історики, краєзнавці, які цікавляться минулим і роблять усе, щоб зберегти для своїх дітей надбане дідусями й прадідусями. Можливо, вийде і доповнене, ілюстроване нове видання (це пообіцяв Зеновій Береговський, а підтримку задекларував Петро Арсенич). Адже в книжках зібрані всі перла народні, а в музеях віддзеркалилася історія і культура краю. Отож заходьте в бібліотеку і в книзі знайдете непізнані перлини, які довго гранували невтомні одержимі працею і залюблені у свій край хранителі історії краю. Всі були одностайні в тому, що колектив науковців треба рекомендувати на премію ім. Івана Франка

Любов ЗОРІНА

Про Опілля співає жіночий гурт

ЗНАЙ НАШИХ

ПЕРЕМОГА... І НЕ ОДНА

У Києві відбувся відкритий зимовий чемпіонат столиці з легкої атлетики серед ветеранів (осіб старших 30 років).

Змагання проходили в манежі Республіканського вищого училища фізичної культури та спорту. На цей раз до Києва приїхали представники різних реґіонів України із дванадцяти областей, Києва та АР Крим.

Змагання були особисті. Командного заліку не було.

Спортсмени змагалися у 12 видах програми: біг на 60 м, біг на 60 м з бар'єрами, біг на 200 м, 400 м, 800 м, 1500 м; спортивна ходьба – 3 км, стрибки в довжину, висоту, потрійний стрибок, штовхання ядра.

З нашої області в змаганнях взяли участь двоє легкоатлетів. Це – Василь Кричун, який став переможцем у чотирьох видах і ще у двох видах був третім та Іван Файчак – старший викладач кафедри фізкультури ІФНТУНГ, який переміг у трьох видах.

У березні в тому ж спортивному залі відбудеться чемпіонат України з легкої атлетики серед ветеранів. Але це вже будуть особисто-командні змагання.

Наш кор.

ПОСТАТІ

СВЯЩЕНИК, КОМПОЗИТОР, БДЖОЛЯР

ПАТРІАРХ ГАЛИЦЬКОГО БДЖІЛЬНИЦТВА З ПОКУТТЯ

24 лютого минає 175 років з дня народження Порфирія Бажанського – священика, видатного українського композитора, музикознавця, фольклориста, письменника та видатного пасічника.

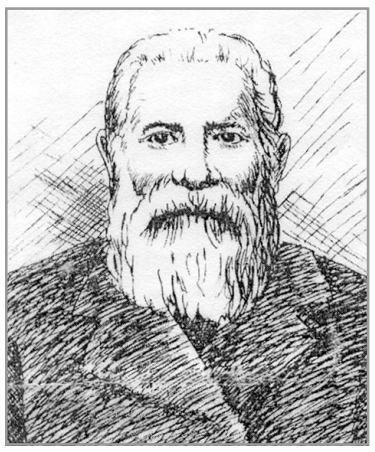
Про його діяльність на ниві музики, фольклору та письменства написано багато розвідок. У 1888 І. Франко зазначав, що Бажанський вже тоді зібрав близько півтори тисячі мелодій та народних пісень. А 1891 р. в рецензії «Музика та й годі» Іван Франко оцінив працю П. Бажанського і в такому ракурсі: «...Отцю Бажанському, без сумніву, приналежить заслуга, що він не тільки дав товчок до реформи нашої хорової і церковної музики, а також перший стрібував оглянути історично розвій нашої музики».

Але нас цікавить внесок цього пароха у розвій бджільництва в нашому краї. Як на мене, то мало хто з пасічників сьогодні знає, що о. П. Бажанський був видатним пасічником. Існує винайдений ним вулик, у якому застосовувався метод пасічникування, названий його іменем.

Отже, народився о. Порфирій Іванович Бажанський 1836 року в підгірському селі Белелуя біля Снятина. Його родина походила з Наддніпрянщини. Батько пасічника був дяком і навчав по селах церковного співу. І свого сина він уже з дитинства навчив читання нот. Та хлопець дуже рано втратив батьків і його взяла на виховання старша сестра, яка жила в столиці Гуцульщини – с. Жабйому (тепер – Верховина). Тут перед Порфирієм розкрився в усій красі чарівний світ гуцульського фольклору з його темпераментними коломийками, піснями, багатою інструментальною музикою.

Юні роки майбутнього пасічника були сповнені боротьби за кусень хліба, проходили в постійних мандрах. Уже шістнадцятирічним хлопцем він здав у Чернівцях іспити на народного вчителя й одержав посаду в с. Люча біля Косматча. Вимоги до викладача сільської школи в глухому гірському закутку були на той час зовсім незначні, але й платня за цю працю була мізерною. Поневіряючись у злиднях, Бажанський захворів на тиф, а видужавши, кинув учителювати і вступив у 1853 році до першого класу гімназії в Бучачі. 1855 року він переїхав у Станіславів, далі – в Чернівці, а потім – знову в Станіславів і 1861 р. закінчив навчання. На прожиття П. Бажанський заробляв приватними лекціями.

Бджільництвом о. П. Бажанський почав цікавитися під час навчання у Львівській духовній семінарії, де викладалося бджільництво. Можливо, і раніше о. Бажанський мріяв завести бджіл, але здійснити цей задум зміг лише 1870 року. Ставши священиком, Бажанський пов'язував музику з бджільництвом. У нього з'явилися можливості вести спостереження за життям бджіл. Перші вулики на пасіці о. Бажанського були сліпаки, як тоді називали сапетки, бездонки, дерев'яні та плетені з соломи, круглі. У 1871 р. о. Бажанський переводить бджіл з цих вуликів спочатку на вулики Дзерджона, а в 1872-му він ознайомився з вуликом барона Берлепша і перевів частину пасіки на вулики з вузько-високими рамками.

В 1875 р. у Львові на виставці бджільництва о. Бажанський показав виготовлений ним вулик за розміром на рамку Берлепша, але відкривався він згори. На цій виставці видатні пасічники Галичини дійшли висновку, що вулик повинен відчинятися збоку. Саме в цей час на виставці визначили найкращим вулик Т. Цесельського, тобто слов'янський, який мав вузько-високу рамку (22,7 х 48 см). Таких рамок цей вулик вміщав аж десять.

Пасіка о. Бажанського швидко розвивалася і до 1880 року налічувала 300 бджолородин. Важко уявити нам таку пасіку і через 130 років. У пошуках найкращого вулика о. Порфирій до 1880 року п'ять разів міняв вулики і різні пристрої до них. На основі багаторічних спостережень і власного досвіду о. Бажанський зробив у 1880 році новий вулик, як він назвав його тоді – «подвоєний стояк». Рамки до нього були взяті зі слов'янського вулика, тільки вкорочені на 8 см, тобто мали розміри 227 х 400 мм. Вулик був двоповерховий, на кожному поверсі вміщувалося десять рамок.

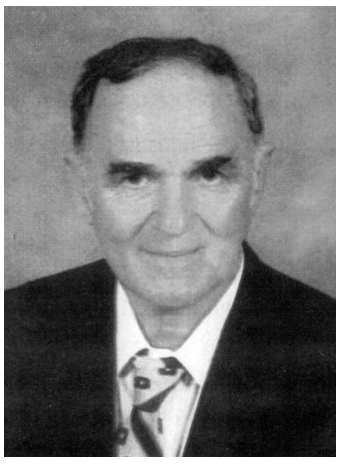
Понад двадцять років о. Бажанський вів спостереження і проводив різні досліди у своїх вуликах. Тільки 1902 р. він детальніше описав свій метод, який полягав у тому, що в його вулику бджолині сім'ї зимували в одному верхньому відділенні. Завдання пасічника після весняного обльоту – зробити бджолині сім'ї якомога сильнішими – до головного взятку.

Приблизно за два тижні до головного взятку о. Бажанський не вбивав маток, як це практикували пасічники Галичини, а робив відводки (з верхнього відділення відбирали всі рамки з червою, маткою та бджолами й переносили їх до нижнього відділення). У верхнє відділення давали порожні щільникові рамки й одну рамку зі свіжим розплодом. Льотні бджоли у верхньому відділенні закладали маточники й працювали як сильний рій винятково на мед. У нижньому відділенні матка з молодою бджолою продовжувала червити, а сім'я забезпечувала себе пожива на зиму. З верхнього відділення постійно відкачували чистий мед. Коли в нижньому відділенні бджоли приходили до великої сили, тоді від них забирали 1–2 рамки критої черви й переносили у верхнє відділення, де на взятку бджоли швидко спрацьовувалися і слабли. Зріліші маточники з верхнього відділення постійно вилюлювали й клали рамки зі свіжою червою, щоб сім'я не збрутивилася. Під кінець взятку у верхньому відділенні дають можливість бджолам вивести молоду матку, щоб перед з'єднанням стару матку можна було усунути. При цьому методі матки безперервно червили й бджолині сім'ї йшли у зиму сильними та з великими запасами корму. З верхнього відділення під час взятку можна було одержати чистий мед і значно більше, ніж у слов'янському вулику.

Усі досліди і спостереження, які вів о. Бажанський, друкувались у журналі «Бартнік постемпкови» («Проґресивний пасічник»), який виходив у Львові з 1879 р. під редакцією проф. Теофіла Цесельського. О. Бажанський написав і видав ряд книжечок на тему плекання бджіл: «Календар пасічний» (Львів, 1877, друге видання – 1879), «Природа і життє пчол» (без року), «Новая господарка в медовой пасеце» (Львів, 1902, друге видання – 1912), «Медодайні рослини» (Львів, 1881).

Відійшов у вічність о. Бажанський 29 грудня 1920 р. і похований у Львові на Личаківському цвинтарі. Він зробив великий внесок у розвиток проґресивного бджільництва, відмовившись від убивання маток, а також винайшов свій ориґінальний метод, який став основою для інших винаходів у плеканні бджіл.

Михайло РУДКОВСЬКИЙ

ВІН ЛЮБИВ УКРАЇНУ

На 87-му році життя відійшов у засвіти патріот України, який прожив своє свідоме життя в Америці,

Петро ПШИК.

Петро Пшик – уроженець с. Піддністряни Львівської області, лікар ветеринарної медицини. Народився в сім'ї селянина. В другій половині 1944 року опинився на примусових роботах у Німеччині й залишився там після закінчення війни. Тут же вчився ветеринарної медицини. Отримавши диплом, еміґрував до Америки (місто Саммервіл, Південна Кароліна, США), де заснував власну клініку, в якій працював аж до 2004 року.

Впродовж усього свого життя пан Петро жив Україною і дбав про її авторитет у світі. На далекому континенті в молоді роки Петро разом із братом Василем були засновниками українського студентського хору «Ватра», метою якого було духовно підтримати дух українців-скитальців, доносити до спільноти музично-пісенну культуру українського народу. Однією із просвітянських дій серед американців та ознайомлення їх з Україною було влаштування виставок українського мистецтва і культури, включно з історією України, визвольними змаганнями в Першій і Другій світовій війнах. Ішлося про поширення правди про Україну, щоб впливати і здобувати прихильність державних мужів Америки до відродження державної незалежності України

Аби здобути між американцями прихильність до української визвольної справи, панові Петрові доводилося долучатися до розв'язання різних проблем (політичних, економічних, військово-оборонних та християнсько-релігійних). Все це вимагало часу, енерґії, знання, грошей і відваги. Він, реаґуючи на всі події, звертався письмово до урядовців, до науковців, а також до папи римського Івана Павла II, єпископів, владик, священиків тощо.

Всі його листи, звернення, дописи та есеї, а також подяки й нагороди опубліковані в книзі «Україна і світ відкритими очима і серцем українця в Америці», виданій за кошти пана Петра Пшика. Її передали у владні структури, бібліотеки, релігійним громадам України та окремим особам.

Великою і найважливішою справою його життя було особисте щорічне меценатство. Коштами допомагав Церкві, українським культурним і просвітянським установам, малозабезпеченим, онкохворим людям і дітям-сиротам із патріотичних сімей. Допомагав й Івано-Франківську та області, людям у родинному селі, церкві, де охрестився, навчальним закладам. Під час Майдану підтримував громадську організацію «Пора», релігійні пастви в Івано-Франківську, міську «Просвіту», яка створила фонд його імені та вручала отримані для цього кошти малозабезпеченій молоді та сиротам. Висилав гроші й на спорудження Кобзаревого храму біля Чернечої гори в Каневі, на пам'ятник гетьману України Іванові Мазепі в Полтаві та часописам «Шлях перемоги» і «Слово Просвіти».

У спілці з братом Василем та внуком найстаршого брата Йосипа Любомиром і з допомогою священика та односельця в Америці Степана Олійника, заснували благодійний фонд медичної швидкої допомоги імені своїх батьків Дмитра й Ірини Пшиків.

Петро Пшик був добрим і сердечним приятелем, мав багатьох друзів і приятелів в Україні, підтримував дружні стосунки з «Просвітою». Сповідуючи християнські принципи, присвятив своє життя Богові й Україні. Внесок його щирої душі в нашу національну скарбницю особливо важливий і величний.

Глибоко сумуємо й висловлюємо щирі співчуття родині у важкому горі й молимося, щоб Господь упокоїв душу великого українця там, де праведні спочивають.

Світла йому пам'ять і земля пухом!

Правління Івано-Франківського обласного та міського об'єднань ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, голови Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ, Василь БОЙКО, а також Наталія СИНИЦЯ та родина Катерини і Петра САВЧУКІВ